

VORM

VORM

uitgave van de vakbond leerkrachten aruba

4e jaargang no. 5 mei 1973

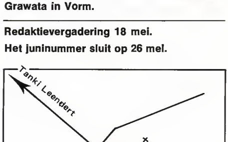

We hebben de laatste tijd weer diverse salariscorrecties, nabetalingen en herberekeningen ontvangen, waarbij men zich wel eens mag realiseren, dat enkele leden van de VLA zich daarvoor bizonder hebben ingespannen. Dat zijn de leden van het g.o.o.p., het georganiseerd overleg onderwijzend personeel, die reeds vele uren van stug onderhandelen achter de rug hebben als er weer eens een extraatje aangekondigd wordt. Met twee van hen, de heer Kor Norder, directeur van de Julianaschool en de heer Jan Klein, directeur van het John Wesley College hadden we een gesprek.

— De bedoeling van dit gesprek is eens wat meer te weten te komen over het g.o. De meeste mensen zien het resultaat wel in hun salariszakje, maar wat daar allemaal voor gedaan moet worden weten maar weinigen. Wie zitten er eigenlijk in het g.o.?
K.N.: Er zijn drie vaste leden en drie plaatsvervangende leden. De vaste leden zijn Eddy, Jan en ik en de plaatsvervangende zijn Hans van Dijk, Mechi en Kleinenberg.
— Dat is natuurlijk niet de hele commissie, jullie zitten daar voor de VLA, niet waar?
K.N.: Daar komt het in de praktijk wel op neer, maar officieel zijn wij een deel van een adviescollege van het B.C. en zijn we ook door hen benoemd; de rest van het g.o. bestaat uit een voorzitter en een secretaris.
— In wezen zijn jullie dus geen commissie van de VLA, maar van de overheid.
K.N.: Ja, ja.
J.K.: Right.
— We kunnen jullie dus niet beschouwen als een soort ondernemingsraad?
K.N.: Nee.
J.K.: Geen c.a.o., geen onderhandelingen.
K.N.: Maar dat kan ook moeilijk anders, want in het g.o. kunnen geen bindende beslissingen genomen worden. Zelfs het b.c. kan dat niet, want dit is weer gebonden aan de eilandsraad. In feite zou je de eilandsraad en het b.c. in het g.o. moeten zetten en dan zou je onderhandelingen kunnen voeren.
— Dus we kunnen het zo stellen: Jullie zijn een commissie van de overheid, maar in wezen behartigen jullie de belangen van het onderwijzend personeel.
K.N. en J.K.: Ja.

vorm deze maand

Redaktievergadering 18 mei.
Het juninummer sluit op 26 mei.

K.N. Elk jaar kan de VLA zeggen: die en die worden terug getrokken en wij dragen nu die voor.
J.K.: Officieel zitten wij daar als zelfstandige personen en hebben we geen achtergrond. Die hebben we natuurlijk wel en je zou wel gek zijn als je daar geen gebruik van zou maken.
— Een vreemde zaak dat er zo poppenkast gespeeld moet worden.
K.N.: Ja, dat kan moeilijk anders. Als je die zaak niet stilhoudt zolang je in onderhandeling bent, krijg je krtiek van alle kanten en dan vaak van mensen die het geheel niet kunnen overzien. Dat is vaak ook het probleem van vele bonden hier die open c.a.o.-onderhandelingen voeren, daar heb je een reuze gekrakeel telkens.
J.K.: Wij hebben dat aardig opgelost, doordat wij als r.p.c.-leden van de VLA weten, wat het verlanglijstje van de bond is en daarmee in het g.o. rekening kunnen houden. En dat is ook de juiste methode dacht ik. Je praat met de leden als r.p.c.-lid en in je functie als g.o. ga je zeggen: 'en nou dienen we dit als advies in'. Het is gewoon een kwestie van een andere pet opzetten.
— Jullie zitten daar dus met zijn drieën voor het onderwijs?
K.N.: Nee, meestal zitten we daar met zijn zessen, de plaatsvervangende leden zitten er ook bij en kunnen volledig meepraten. Maar in de praktijk komt het er op neer dat de r.p.c. de onderhandelingen voert.
— En wie hebben jullie dan tegenover je?
K.N.: Dat zijn dus geen leden van het g.o. hè, maar als tegenspelers zitten daar dus de adviseurs van het b.c., dat zijn leden van de z.g. bezoldigingscommissie van het b.c. In feite moeten wij die bezoldigingscommissie overtuigen van ons gelijk.
— Hoe gaat dat meestal in de praktijk, zitten jullie tegenover elkaar, of werken jullie samen, of is het nogal wisselend?
K.N.: Dat is nogal wisselend, maar ik geloof wel dat er de laatste tijd een streven is om samen iets te bereiken. Onze ervaring is nu: als je met redelijke eisen komt en je kunt ze goed verdedigen, dan kun je het nogal eens een keertje winnen.
J.K.: Die jongens aan de overkant hoeven het ook niet uit hun eigen zak te betalen. Als je in het bedrijfsleven komt dan zit er iemand tegenover je die ziet zichzelf al failliet gaan. Daar hebben wij geen last van. Als wij met een redelijk voorstel komen, dan zegt de overkant: „Daar voelen wij wel iets voor". En wat gebeurt er dan? Dan gaan ze naar het b.c. en zeggen ze: „Kijk dat adviseren wij en zij adviseren hetzelfde". Maar dan kan het zijn, dat het b.c. zegt: „Jullie hebben wel gelijk, maar er is geen geld voor". Ja, dan houdt alles op. Als hun eigen salarisadviseurs en hun adviescollege hetzelfde adviseren en zij zeggen: „Er is geen geld", dan geloof ik dat je gerust wel mag zeggen dat er inderdaad geen geld is.
K.N.: Maar dat motief hebben wij praktisch nog nooit gehoord.
J.K.: Kijk hier zit natuurlijk ook iets bij, als je die onderwijzers omhoog haalt, haal je de ambtenaren ook omhoog. Dan gaat de gedeputeerde ook omhoog, dan gaat de gezaghebber ook omhoog en die hoeven het allemaal ook niet zelf te betalen. Met wie wij de meeste strijd hebben moeten leveren, dat is met onze eigen achterban en wel over de vraag: Wie is er nou in het onderwijs meer waard, letterlijk bedoeld en uitgedrukt in geld.
B.v. de mensen bij het nijverheidsonderwijs vonden dat ze nogal achtergesteld werden. Maar als je dan eens gaat vergelijken met Nederland, dan zie je dat de Antilliaanse regelingen voor het nijverheidsonderwijs veel en veel gunstiger zijn dan de Nederlandse.
— Hoe komt nu iets op de onderhandelingstafel, brengen jullie zelf voorstellen of krijgen jullie min of meer opdrachten van de VLA, of komt de overheid met voorstellen?
K.N.: Zowel het b.c. als het g.o. kan met voorstellen komen.
J.K.: Normaal is het zo dat het b.c. met een voorstel komt en dan vragen ze ons: wat vinden jullie daarvan? Zij moeten ons om advies vragen. Maar wij kunnen ook een vergadering bijeen roepen.
— Zou het ons veel geld kosten als er geen g.o. was?
J.K.: Neeee..., dan zouden we het wel op een andere manier doen, misschien met meer kunst- en vliegwerk.
K.N.: We hebben nu in ieder geval een vaste ontmoetingsplaats, dat is het prettige ervan.
— Zouden jullie kunnen schatten wat jullie in een bepaalde

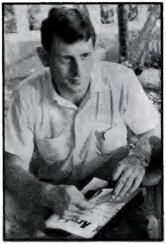
redactie:	j. jutten, m. wever, g. j. kolmus, o. uyen, mej. e. polak, m. kok, mevr. t. van steen-jansen
redactieadres:	paradera 82
financiële leiding:	o. uyen, rooi bosal 20 bank: a.b.n., banknr. v. 62583 t.n.v. „vorm"
layout:	j. en r. de graaff
tekeningen en omslagontwerp:	j. g. m. strick
drukkerij:	v.a.d.

abonnementen (op aruba alleen voor personen buiten het onderwijs): f. 15,— per jaar.

hoofdbestuur via:

voorzitter:	p. e. croes, emmastraat 40, tel. 1790
secretaris:	c. betram
penningmeester:	j. van dijk, p.o.b. 517
leden:	j. j. n. kuiper, v.w.o./h.a.v.o. mevr. c. norder, ledenadm. en mavo h. ten have, n.o. mej. t. pengel, b.b.o. h. oplaat, b.o. mejuffr. m. pieters, v.o.
bestuursadres:	p.o.b. 582, oranjestad
vergaderplaats:	commercial building, wilhelminastraat

periode, b.v. in die onderhandelingenserie die jullie nu achter de rug hebben, verdiend hebben voor ons?
J.K.: Miljoenen!
— Wanneer is die periode begonnen?
J.K.: September 1971.
K.N.: Toen zijn wij tweeën begonnen met een voorontwerp te maken.
J.K.: Maar de nabetaling die onlangs heeft plaatsgevonden, plus de f. 900,— die daarop al was uitgekeerd, bedraagt alleen al meer dan een miljoen. En dat is de uitbetaling t/m december. Dezelfde uitbetaling moet ook nog gedaan worden over jan., febr., maart en april. En dan krijgen we de Petronia-uitkering nog en de 4,6% en je krijgt de herberekening overuren nog, dan schat ik dat wij . . .
K.N.: Tweeënhalf à drie miljoen.
J.K.: . . . bij elkaar gepraat hebben, zo'n tweeënhalf à drie miljoen. Nou wil ik niet zeggen, dat als wij niet gepraat hadden, dat het niet gekomen was, maar geen tweeënhalf tot drie miljoen!
— Is het moeilijk na te gaan, wat nu precies jullie aandeel is geweest?

K.N.: Nee, dat is wel na te gaan. Als we eens kijken wat er aan voorstellen is aangeboden, dat was nog geen miljoen.
J.K.: Negenhonderdduizend. Maar dat vind ik niet belangrijk. Ik vind het veel belangrijker dat een bepaalde onjuiste verhouding rechtgetrokken wordt.
— Het g.o. en de r.p.c. is een overwegend Nederlandse aangelegenheid, nietwaar?
J.K.: Een aangelegenheid van Norder en Klein.
K.N.: (lacht) Arubanen hebben daar blijkbaar minder belangstelling voor. In Nederland wordt je dat van jongsaf ingehamerd: zekerheid. Daar maakt men zich hier geen zorgen over. Zekerheid is iets waar je je pas zorgen over maakt als je een vrouw en kinderen hebt, maar daarvoor zeker niet.
— Er zijn toch veel Arubanen in de VLA die vrouw en kinderen hebben.
K.N.: Desondanks maken ze zich er toch geen zorgen om. Dat is ook iets dat moet groeien hier, het staat nog in de kinderschoenen. Maar ik geloof dat je het ook zo moet zien, tja, hoe moet ik dat nou zeggen, bij een Arubaan is er toch ook geen grote studiedrang.

J.K.: Ik geloof dat de Arubaan eerder „impressed" is, bereid is zich bescheiden terug te trekken als hij ziet: die macamba met die grote bek doet het goed, laat hem maar zitten. Maar je ziet wel vaker in de onderwijsbonden dat degenen die wat doen, vaak afkomstig zijn uit het voortgezet onderwijs. En in het voortgezet onderwijs hier tref je weinig Arubanen aan. Zodra dat het geval gaat worden, gaan ze ook functies in de bond overnemen.
— We kunnen dus stellen dat het g.o. een goed functionerende commissie is. Wat vinden jullie er nu van dat er niet zo'n commissie is die met de overheid onderhandelt over onderwijskundige problemen?

J.K.: Geef eens een voorbeeld van een onderwijskundig probleem.
— B.v. het feit dat er hier geen p.d.c. is, geen m.o.b., dat er nog steeds geen uniforme spelling van het papiamento is.
K.N.: Ik geloof dat het langzamerhand onbetaalbaar wordt.
J.K.: Ik vraag me af of de overheid die problemen wel ziet, ik zie ze zelf al niet goed zitten.
K.N.: De overheid ziet wel: zoveel te meer instanties je in het leven roept zoveel te meer specialisaties krijg je en zoveel te duurder wordt het.
— Ja, dat is vanuit de overheid geredeneerd en ik wou vanuit de vakbond redeneren. Jullie behartigen hoofdzakelijk onze eigen belangen, maar waarom is er nog steeds geen commissie die de belangen behartigt van de kinderen die we onderwijzen?
K.N.: Zou dat niet komen doordat er op financieel en rechtspositioneel gebied een duidelijke eenheid is binnen de VLA, terwijl er op onderwijskundig gebied net zoveel meningen zijn als leden van de VLA?
— Maar dat is toch geen argument om geen beleid te voeren?
K.N.: Je kunt als VLA alleen een beleid voeren als je daarmee de meerderheid van je leden een plezier doet. Maar de meningen van die leden lopen nogal uiteen.
— Als we dat nu als gegeven aannemen, dan zou de vakbond kunnen proberen die meningen tot elkaar te brengen, om zo tot een beleid te komen.
K.N. Kijk, hier komt de specifiek Antilliaanse moeilijkheid om de hoek kijken. Zodra je dit probleem aan de orde gaat stellen ben je zwaar met politiek bezig en dat is het grootste gevaar dat je hier als vakbond kunt hebben.
— Maar er zijn toch wel punten waar men het al algemeen over eens is, b.v. dat het papiamento ingevoerd gaat worden in de eerste klassen van het basisonderwijs. Daar is men het toch wel algemeen over eens.
K.N.: Wie? Wie?
— Geloof je nou heus dat er elders op de wereld een grotere eenheid is op onderwijskundig gebied dan hier op Aruba? En overal zie je dat onderwijsbonden mee willen doen bij het bepalen van het onderwijsbeleid in hun land.

(vervolg op pag. 19)

bestuurs-mededelingen

vla en schoolbesturen

Op 26 maart j.l. vond de bespreking met de schoolbesturen plaats. Van de SKOA was Frère Bonifacius aanwezig; het Openbare onderwijs stuurde de heer Toppenberg als vertegenwoordiger; de overige schoolbesturen, SMOA, SOAA en VPCOA, de laatste tot zijn spijt wegens een misverstand, waren afwezig, zodat helaas het doel om een bespreking met *alle* schoolbesturen te houden niet gehaald werd. De agendapunten waren: rechtspositie gehuwde vrouw, l.o.m.-school, kleutercampagne, schoolzwemmen op de b.b.o.-school, erkenning vakbond en rondvraag. In de inleidende woorden merkte voorzitter Croes op, dat de VLA goede contacten met de schoolbesturen op hoge prijs stelt. Om deze contacten nog verder te bevorderen, wil de VLA voorstellen om de indertijd na de staking ingestelde *contactcommissie* uit te breiden met de schoolbesturen, zodat alle instanties, die met het onderwijs te maken hebben hierin vertegenwoordigd zijn. De dameswerkgroep wees daarna op de bezwaren ten aanzien van het benoemings- en ontslagbeleid. De groep is bezig met een concept ontslagregeling, die aan de schoolbesturen aangeboden zal worden. De SKOA blijkt zich bewust te zijn van de onrust onder de dames, vooral nu het basisonderwijs vol begint te raken en herbenoeming niet meer vanzelfsprekend is. Een benoeming in vaste dienst of voor een langere periode is voorlopig nog niet mogelijk. De SKOA verplicht zich echter vrijwillig om het al of niet benoemen te bespreken met betrokkene, hoofd der school en de vakbond. Andere mogelijkheden om overtollige leerkrachten te plaatsen o.a. door het verlagen van de splitsingsgetallen, verlenen van diensturen aan hoofden en remedial teaching zullen via de contactcommissie aan de orde gesteld worden. Uit het gesprek van de ANAAF met de minister-president bleek, dat deze voorstander is van een contract voor een langere periode voor de gehuwde leerkracht, waarin een zwangerschapsverlof is opgenomen. Hij vroeg de bonden om met voorstellen voor een dergelijk contract te komen. Van Galen van de l.o.m.-commissie deed mededelingen over de studiereis van twee leden van deze groep aan Curaçao. Rapport werd inmiddels uitgebracht. De vraag is echter: wat nu? Moet er een l.o.m.-school komen of moeten er andere oplossingen meer in de richting van het basisonderwijs gezocht wordt? Meerdere hoofden van basisscholen zouden niet veel voor een l.o.m.-school voelen. De commissie is van mening, dat het voorbereidende werk gedaan is en nu de schoolbesturen tot de daad dienen over te gaan. Frère Bonifacius deelde mede, dat hij zo spoedig mogelijk naar Curaçao zal gaan om te onderzoeken, hoe men daar tot de oprichting van de l.o.m.-school gekomen is. Uit de discussie bleek duidelijk, dat na de in juni gehouden test, duidelijk de behoefte en noodzaak van een l.o.m.-school aangetoond is. Er dient een duidelijke voorlichting gegeven te worden, zodat er ook bij het basisonderwijs een discussie loskomt. De l.o.m.-werkgroep werd verzocht om in verband hiermede zijn werkzaamheden voort te zetten. Kleutercampagne. Uit de beschikbare cijfers bleek dat 620 kinderen in de leeftijd van 4 en 5 jaar (ong. 25%) de kleuterschool niet bezoeken. Een actie om de ouders voor te lichten over het karakter van de kleuterschool en om deze ouders er van te overtuigen, dat ze hun kinderen naar de kleuterschool moeten zenden heeft dus zeker zin. Een probleem zal dan wel het aantal schoollokalen vormen: de bouw hiervan wordt immers niet gesubsidieerd. Ten aanzien van het punt erkenning vakbond stelde de voorzitter, dat er nog een schoolbestuur is, dat in feite de bond niet erkent, doordat het weigert zijn medewerking te geven, als de VLA om vrijstelling van dienst voor een bestuurslid verzoekt. De voorzitter stelt, dat de VLA werkzaam is op het gebied van het onderwijs en daarbij ook werk verricht voor de schoolbesturen. Hierbij verwacht zij de medewerking en zeker geen tegenwerking (het betrokken schoolbestuur was overigens niet aanwezig). Uit de rondvraag bleek, dat

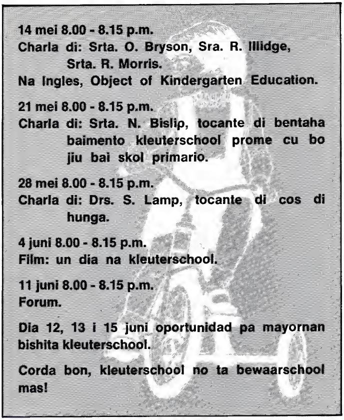
- er dit jaar waarschijnlijk geen applicatiecursus voor kleuterleidsters B zal starten;
- volgens de VLA men ook voor de bevoegde krachten bij het basisonderwijs de mogelijkheid moet openstellen zich middels een cursus speciaal te bekwamen voor de eerste en de tweede klas;
- sommige kleuterleidsters B op de basisschool door de hoofden niet zo goed behandeld zouden worden;
- de SKOA niet *officieel* in kennis gesteld was van het uitdelen van ddt op de scholen en dat de SKOA protesteerde tegen de wijze van het onderzoek en dat de SKOA tenslotte berustte in het uitdelen van ddt omdat een arts van de schoolartsendienst beweerde, dat er geen gevaar aan verbonden was;
- de SKOA het feit, dat de hoofden niet ingelicht zijn over de inhoud van de brief, waarin de leerlingen naar huis gestuurd werden, niet juist acht;
- ook de SKOA het betreurt, dat het schoolcarnaval niet doorging;
- volgens de VLA een onderzoek nodig is om te weten welke instantie dit niet betreurt en dat deze problematiek bij de bespreking van het nieuwe vakantierooster aan de orde kan komen.

Niets aan de orde zijnde, dankt de voorzitter alle aanwezigen voor hun komst en sluit de vergadering.

kleutercampagne

Als deze Vorm verschijnt zal de kleutercampagne reeds in volle gang zijn. Het zal duidelijk zijn, dat deze campagne niet gehouden kon worden zonder de medewerking van velen. De VLA wil nu reeds de organisatoren, het bestuur van de sectie kleuteronderwijs, de medewerkers aan de programma's, de filmploeg, telearuba en cultuur en opvoeding danken voor hun bijdragen. Ook al die anderen, die hun steentje bijdroegen, o.a. door het maken en verspreiden van reclame.

Op 16 april j.l. bezochten voorzitter en secretaris de Gedeputeerde van Onderwijs, de SKOA en de VPCOA om het project voor te leggen. Alle drie schoolbesturen bleken van het nut van deze campagne ten volle overtuigd, hetgeen resulteerde in financiële toezeggingen. Deze overtroffen zelfs de verwachtingen. Vanaf deze plaats wil de VLA daarom genoemde drie schoolbesturen danken voor de zo spontaan gegeven medewerking, waardoor de kleutercampagne doorgang kon vinden.

vla en ddt

Onlangs ontving de VLA een schrijven van het wnd. hoofd gezondheidsdienst, waarin deze inging op de bezwaren tegen het gebruik van ddt. De hierin vervatte informatie willen wij gaarne aan onze leden doorgeven. In verband met de lengte van deze brief doen wij dit puntsgewijs.

1. „Nadat blijkbaar in het verleden bezwaren gerezen waren tegen het gebruik van ddt heeft de gezondheidsdienst op allerlei wijzen getracht Cuprex te verkrijgen maar is tot op heden hier niet in geslaagd.
2. Door de schoolartsen werd mij destijds medegedeeld dat de verluizing op de scholen dusdanige proporties had aangenomen dat hier dringend wat aan gedaan moest worden. Er werd besloten dat in wezen ddt de enige oplossing zou zijn.
3. Uw beschuldiging dat geen contact is opgenomen met de schoolbesturen en hoofden van scholen is niet juist. Door de schoolartsen is verschillende malen contact opgenomen met de schoolbesturen en verschillende hoofden van scholen.
4. Het verstrekken van ddt is niet gebeurd omdat Kwell-shampoo te duur is, maar vanwege het feit dat het minder effectief is en soms zeer onaangename bijwerkingen kan hebben. Dit laatste kan ook gezegd worden van Cuprex.
5. Door organisatorische problemen had vermoedelijk de voorlichting in publiciteitsmedia waarschijnlijk beter kunnen zijn, maar de gebruiksaanwijzing als zodanig is in mijn gevoel al reeds voldoende voor een zo simpele procedure als het gebruik van de ddt-poeder.
6. De pyrethrinen zijn reeds geruime tijd niet meer gebruikt in bestrijdingscampagne. Reden: het oplosmiddel veroorzaakt soms allergische reacties; de dampen kunnen onaangenaam zijn; de pyrethrinen zijn alleen zeer kort effectief.
7. Door tijd tekort van de wnd. hoofden is t.v., radio en andere voorlichting erbij ingeschoten.
8. De Gezondheidsdienst werkt niet mee aan de steeds toenemende verontreiniging van de wereld. Verwezen wordt naar een drietal artikelen.
9. De totale dosis is van zodanige grootte dat men van een ongevaarlijk middel kan spreken. Indien een te grote dosis oraal ingenomen wordt, treedt bovendien zodanige misselijkheid en braken op dat het grootste gedeelte uit het lichaam verwijderd wordt. Sterfte door suicide-pogingen berusten vrijwel zeker op de werking van het oplosmiddel.
10. Ik veroordeel de handelwijze van de VLA. Het komt mij voor dat de VLA op zeer losse gronden met onvoldoende kennis van zaken andere doelstellingen heeft proberen te pousseren en hierbij alles in het werk gesteld heeft het gezag van een overheidsinstantie te ondermijnen zonder enig contact op te nemen of overleg te plegen. Het één en ander blijkt mij uit de conversatie die tussen een der doktoren en de VLA heeft plaatsgevonden. Persoonlijk betreur ik een dergelijke houding ten zeerste. Het komt mij voor dat de gezondheid van de bevolking van het eilandgebied Aruba alleen gediend is met een goede samenwerking tussen verschillende instanties. Ik hoop dat in de toekomst een betere samenwerking en beter begrip bereikt kan worden tussen uw organisatie en de gezondheidsdienst."

De VLA wil hierbij aantekenen, dat:

1. *o.i. de gezondheidsdienst nog steeds niet de strekking van onze bezwaren heeft ingezien;*
2. *de gezondheidsdienst via de plaatselijke pers mededeelde geen ddt meer te zullen verstrekken (sept. '72);*
3. *de gezondheidsdienst zelf als reden opgaf, niet meer mede te willen werken aan de ecologische verontreiniging van de wereld;*
4. *de gezondheidsdienst de bevolking van Aruba aanraadde Kwell-shampoo te gebruiken;*
5. *gezien de verklaringen van de voorzitter van de SKOA t.a.v. de werkwijze van de gezondheidsdienst (zie verslag VLA en schoolbesturen) een ieder zijn eigen conclusie wel zal kunnen trekken;*
6. *t.a.v. punt 10 het een ieder genoegelijk bekend zal zijn, dat de VLA geen andere doelstellingen kent, dan die in het belang zijn van haar leden, het onderwijs en de bevolking van Aruba in het algemeen.*

door j. jutten

Ruim 80% van de Arubaanse leerkrachten is georganiseerd in de VLA; dat is een mooi getal. Alleen op Saba en St. Eustatius doen ze het nog beter, daar is 100% lid van de onderwijsbond. Ondanks die tot tevredenheid stemmende 80%, vraag je je wel eens af: wat zouden die anderen voor motieven hebben, om geen lid te worden? Een aantal zal er weinig over nagedacht hebben, ze hebben er gewoon geen zin in en daarmee uit. Er zijn er echter ook die welbewust geen lid zijn, die duidelijke bezwaren hebben en het kan best eens interessant zijn die bezwaren te horen.
Een van die welbewuste buitenbeentjes is Ramón Todd Dandaré en hem vroegen wij zijn kritiek op de VLA eens uiteen te zetten.

ramón todd dandaré:

— Ramon, ik heb jou gevraagd, omdat jij geen lid bent van de vakbond van leerkrachten, terwijl je vooral vroeger nogal eens blijk hebt gegeven van een kritische visie op de maatschappij. Je hebt demonstraties georganiseerd en was enige tijd redacteur van een stekelig blad: FENETA. Kun je daar eerst iets meer over vertellen?
R.T.: Inderdaad heb ik vroeger wel eens wat georganiseerd en was ik redacteur van Feneta. Maar ik stond niet alleen, Francisco Sprott, Adi Martis en Buchi Janga deden ook mee. Toen b.v. de minister van defensie van de Verenigde Staten, Rogers, hier kwam, hebben wij hem een telegram gestuurd waarin we protest aantekenden tegen de Amerikaanse oorlogvoering in Vietnam en tegen de aanwezigheid van twee Amerikaanse oorlogsschepen in de haven van Oranjestad. Dat heeft nogal wat deining teweeg gebracht en was intern de oorzaak van een scheuring. Wel kregen we toen weer versterking van Eddy Marchena. En wat Feneta betreft, de gedachte die daar voornamelijk achter zat was, dat wij vonden dat er een begin gemaakt moest worden met de socialisering van de maatschappij. Maar toen op een gegeven ogenblik Sprott en Janga naar het buitenland gingen voor studie stond ik er alleen voor. En aangezien ik het toen druk had met het afnemen van examens, enz., kon ik het allemaal niet meer opbrengen en is Feneta opgehouden te verschijnen. Maar dat betekent niet dat de ideeën niet meer leven.
— Dan zou ik juist van jou verwachten dat je je stem zou laten horen in de vakbond. Maar in tegenstelling daarmee heb je jezelf buitenspel geplaatst. Waarom?
R.T.: Kijk, in 1969 werd de VLA opgericht en ik heb daar ook nog aan meegewerkt. Ik heb er vooral opgehamerd dat, wat nu art. 3 punt 2 is, in de statuten werd opgenomen: de behartiging van de belangen van het onderwijs en de opvoeding in het algemeen. Maar waar kwam het in de praktijk op neer? Het bleef allemaal steken bij salarissen en pensioen, onderwijskundige problemen kwamen niet aan bod.
— Hoe komt dat volgens jou?
R.T.: Ten eerste leven we in een kapitalistische maatschappij, ten tweede kijken de meeste onderwijzers alleen naar het eigen belang en ten derde is er geen enkele Nederlandse leerkracht die hier niet komt om er geld aan over te houden. Maar ik zeg er direkt achteraan dat de Antilliaanse leerkrachten op dit gebied nog veel erger zijn. Dat vind ik een droevige situatie, omdat dit alles zich afspeelt in een *onderontwikkeld* land. En om nu een kort antwoord te geven op de vraag, waarom ik geen lid ben van de VLA: Ik voel me niet verbonden met een vakbond die zich vrijwel uitsluitend met materiële zaken bezighoudt.
— Jouw ideeën gaan dus een andere kant uit en je hebt al eerder gezegd dat de maatschappij gesocialiseerd moet worden. Wat is er in jouw ogen dan verkeerd in deze maatschappij?
R.T.: Wat ik verkeerd vind, dat is het bestaan van sociale klassen; je hebt groepen die goed leven en groepen die vrijwel niets hebben. Wie dat niet gelooft, moet maar eens gaan kijken in onze ghetto's, de Village en de Naked City.
— Hoe is de Arubaanse bevolking in klassen verdeeld volgens jou?
R.T.: 1e: een top, met reusachtige inkomens, 2e: de ambtelijke wereld en de onderwijswereld, 3e: de geschoolde arbeiders die voor hun inkomen afhankelijk zijn van toevallige factoren b.v. of McKee zo vriendelijk wil zijn hier iets te beginnen, 4e: de ongeschoolden, die geen enkele bestaanszekerheid hebben, evenmin als: 5e: de marginale groeperingen, voor wie eigenlijk geen plaats is in onze maatschappij, die in wezen genegeerd worden en die van de ene dag in de andere leven, zoals b.v. de mensen van de Esso Heights.
Voor mij is iedere functie even waardevol en zou daarom gelijk gewaardeerd moeten worden. De kritiek die ik verder op onze maatschappij heb, richt zich op het bestaande racisme, en wel van dat deel van de bevolking dat zich Arubaan noemt t.o.v. de niet-Arubanen. In de politiek wordt dit bewust in stand gehouden, er zijn zelfs politieke partijen op gegrondvest. Uit dit racisme komen fascistische tendenzen voort: mensen die vinden dat ze beter zijn dan anderen zoals in Duitsland destijds het „Herrenvolk".
— Heeft het Nederlandse kolonialisme in jouw visie ook nog een rol gespeeld in het ontstaan en bestaan van

klassen op Aruba?
R.T.: Zeker. De verhouding kolonisator-plaatselijke bevolking is er altijd een geweest van meester-slaaf, waarbij je niet mag wegcijferen dat Aruba ook een aantal werkelijke slaven heeft gehad. De slaaf heeft zich altijd willen optrekken tot het niveau van de meester en dat proces zet zich nog steeds voort. Een voorbeeld daarvan zien we bij de Lago, daar heb je die C.R.-'s, mensen met Continuous Responsability, dat zijn een soort losgeweekte Arubanen, die een opzichtersrol vervullen, niet mogen staken, Amerikaans spreken en tegenwoordig ook op Seroe Colorado wonen.
Wat het onderwijs betreft geloof ik dat wij door de koloniale situatie een koloniaal onderwijssysteem hebben gekregen, een systeem dat voortdurend uit is op selectie, het uitzoeken van de betere. De minderen vallen maar af en zien maar dat ze zich redden.
Daar zou de vakbond zich ook eens mee bezig moeten houden. Een staking, omdat er nog steeds geen uniforme spelling van het papiamento is, daar wordt niet eens over gepiekerd.

„ik voel me niet verbonden met een vakbond die zich vrijwel uitsluitend met materiële zaken bezighoudt."

— Er zijn mensen die beweren dat de socialisering van de maatschappij geen taak is van de vakbond.
R.T.: Het is ook niet uitsluitend de taak van de vakbond, andere groeperingen in de maatschappij behoren er ook aan mee te werken. We zijn er allemaal bij betrokken en de VLA is ook een deel van de maatschappij.
— Wat is er volgens jou de oorzaak van, dat de VLA zich niet bezig houdt met die socialisering? Is dat een bewuste stellingname of zien ze (we) het gewoon niet?
R.T.: Ze zien het niet omdat ze het niet willen zien en ze willen het niet zien omdat ze zich hoofdzakelijk bezig houden met hun eigen belang. Bijvoorbeeld die aktie van de vrouw voor gelijkheid, ik vind het mooi hoor, gelijkheid, maar het is allemaal eigenbelang, egoïsme. Als ze straks hun doel bereikt hebben is hun gelijkheidsprincipe weer van de baan.
— Je bent nu buiten de bond en wij horen je niet meer, je bent stil geworden. Zo heb je helemaal geen invloed meer.
R.T.: Dat is waar, maar ik kan mijn stem ook wel op andere manieren laten horen, b.v. in de krant, op het toneel en in mijn poëzie.
— Juist in socialistische filosofieën wordt vaak gewezen op het belang van organisatie, je had er dus in moeten blijven.
R.T.: Misschien wel ja, maar een mens is ook emotioneel nietwaar. Ik was ontevreden toen ik er uitstapte. Zodra de VLA gaat werken aan onderwijskundige belangen, word ik weer lid.
— Zie je geen socialistische tendenzen op Aruba?
R.T.: Integendeel, het wordt hier steeds kapitalistischer.
— De bevolking protesteert niet, is het er blijkbaar mee eens.
R.T.: Men is niet politiek bewust, wordt systematisch dom gehouden. Daarom is er geen keus. Deze maatschappij is een vampiermaatschappij, uitzuigen of uitgezogen worden. Van hoog tot laag probeert iedereen met zo weinig mogelijk moeite zoveel mogelijk geld binnen te halen. Dat verschijnsel zie je b.v. ook bij dat kankergezwel in onze maatschappij: de catoochi.

Zodra de VLA op een hoger niveau komt, is Ramón Todd Dandaré bereid een verzoenende houding aan te nemen.

Zowel de koper als de verkoper zien dat als een gemakkelijke manier om aan geld te komen. Het verkankert onze maatschappij. We leven in een rotte maatschappij waarin de mens een minderwaardige rol speelt. Daar mag wel eens iets aan gedaan worden, ook, en misschien wel vooral, binnen het onderwijs.

"education not a quiet oasis"

geen weg terug *(edmund j. king)*

In het stencil „Overwegingen/punten van belang", staan 2 onderwerpen die voor het volgende stukje van belang zijn:

a. de *integratie van opleidingen* voor onderwijzend personeel,
b. de vraagstelling in hoeverre het verstandig is rekening te houden met de staatkundige ontwikkelingen.

Met nadruk wijst men er op, dat de voorlopige overwegingen en punten uitsluitend beschouwd moeten worden als een eerste aanzet tot gesprekken over adequate Antilliaanse opleidingen. Hoe voorlopig dan ook, de groep is er wel van overtuigd dat *Antillianisering zoveel als mogelijk direct dient te worden gerealiseerd.* Er is geen weg terug! Het gaat dan ook niet zozeer om directe aanpassing aan de (onduidelijke) staatkundige ontwikkeling, maar *simpelweg het onderwijs* uit zijn isolement te halen en *levensvruchtbaar, dus „Antilliaans" te maken.* Het steeds weer gehoorde *argument van „wacht de nieuwe staatkundige situatie af" verliest* hiermee zijn *kracht*. Hieronder zo wat summiere gedachten over inhoud en opzet van het „algemeen vormende" van deze opleidingen.

vakidiotie of verantwoordelijkheid?

Onder het algemeen vormende gedeelte van vakopleiding kan worden verstaan: het totaal van sociale, economische, culturele en politieke studies. Deze vorming binnen een opleiding heeft tot doel de aanstaande leerkrachten „maatschappelijke verantwoordelijkheid" te leren. *Naast vakkennis en deskundigheid in lesgeven zal van hen maatschappelijk engagement gevraagd worden.* School en maatschappij zijn niet te scheiden. Hoe voel je je als technisch docent, indien een aantal door jou opgeleide technici werkeloos zijn, of als hotelbediende werken, met alle respect voor dit beroep? Of als van de leerstof van de basisschool en voortgezet onderwijs niets is „blijven hangen"? Zijn de schijnresultaten van de uit-het-hoofd-opzeggerij tijdens het examen de moeite van het lesgeven waard? Nee, pasklare oplossingen zijn er niet, maar *iedere vorm van passiviteit maakt het beroep van leerkracht,* op welk niveau dan ook, *oneervol.* Tijdens de opleiding kan hier dan ook niet genoeg op gewezen worden.

De aard van genoemde opleidingen (beroepskadervorming) en de situatie van de Nederlandse Antillen (onafhankelijkheidsproblematiek) in 4e versnelling maken het m.i. noodzakelijk *uit te gaan van de meest urgente maatschappelijke vraagstukken* met een zo ruim mogelijke benadering. Noodzakelijker dan het louter geven van de bekende sociale vakken of logieën. Een ander argument is dat de traditionele opsplitsing in onderwijskunde, psychologie, pedagogiek, politicologie en sociologie, in de praktijk vaak onvruchtbaar werkt. Het internationaal georiënteerde „Institute of Social Studies" te Den Haag werkt met zo'n *totaalbenadering.* Uiteraard mag het culturele aspect niet over het hoofd worden gezien. Onbegrijpelijk dat het uit de Latijnse cultuursfeer stammende verschijnsel „machismo" maar terloops aan de orde komt bij puberteitsproblematiek, evenals het „bon cabei"-vraagstuk bij het zoeken naar oplossingen van rassenvraagstukken. *Cross-cultureel onderzoek* als deel van de strategie ter oplossing van de onderwijsproblemen, blijkt noodzaak te zijn. De afhankelijkheid van de „heilige" (dus westerse) wetenschap moet bij gebrek aan wetenschappelijk kader dan maar overwonnen worden door het inschakelen van de studenten zelf. Wat is trouwens de culturele achtergrond van de Antilliaanse persoonlijkheid, zou de eerste probleemstelling kunnen zijn.

uit-alle-windstreken

Men hoort weleens dat het tijd wordt dat de (Nederlandse) Antillen zich op hun eigen regio moeten oriënteren. Welke regio bedoelt men dan? De krantendiscussies over onderwijs wijzen op het bestaan van volkjes binnen het volk. En uiteindelijk zijn er nog meer subgroepen naar politiek, ras, taal, geloof en „cultuur". *Het meest urgente probleem vormt deze opsplitsing.* Ook voor het onderwijs vormt het een probleem dat er *geen sprake is van een „natie".* Tevens is er nooit een strategie ontwikkeld voor natievorming zoals een emigratieland als de USA die kent. Het

komen-en-gaan van allerlei bevolkingsgroepen geven ook geen gevoel van vastheid, van minimale nationale gevoelens die tot betere samenwerking kunnen leiden. Ook hiervoor zal een eigen, aangepaste ontwikkelingsstrategie ontworpen moeten worden.
Dit alles is niet van de onderwijsproblematiek los te denken. Zo verneemt men weleens dat b.v. een Portugees van afkomst nooit een geaccepteerd „Antilliaan" zal worden, terwijl de Chinese, Surinaamse en windwardclubs een eigen, geïsoleerd leven leiden. Zo zijn er dan ook nog Amerikanen (met de Lago-school als oplossing), Engelsen, Nederlanders, Latijnsamerikanen en afstammelingen daarvan. Nog steeds voelt men: „mi ta Arubiano, maar geen Antilliaan", terwijl men in de USA kan tegenkomen „I am German-Irish, but anyway American". In het kader van de Amerikanisering moet de aanvrager van de USA-nationaliteit buiten het afleggen van de eed bewijzen of hij de geschiedenis van het land e.d. wel kent. Ook het hijsen van de vlag op het schoolplein en zingen van het volkslied geeft meer eenheidsgevoel. Yankees komen dan ook uit-alle-windstreken.

geen samenwerkingsstrategie

Samenwerkingsvormen komen ook moeilijk van de grond doordat geen pogingen ondernomen zijn *eerst een aantal vooroordelen weg* te nemen: de Curaçao-Aruba problematiek is absoluut niet bevorderlijk voor onderwijsactiviteiten. Waar je met gemengde gevoelens tegenover staat of zelfs negatief, zul je niet goed kunnen uitvoeren. Ook de Bovenwindse eilanden of Bonaire (die door toevalligheden als financieel wanbeleid of lijfstraffen weer aandacht krijgen) worden nauwelijks in de onderwijsproblematiek betrokken. Ook rassenbarrières zullen eerst (Aruba-Curaçao, Oranjestad-San Nicolas?) overwonnen moeten worden, hetgeen mogelijk moet zijn. Een intrigerende vraagstelling zou tevens kunnen zijn, of de soms gesignaleerde aversie of haat jegens de Nederlanders en daardoor ook jegens de Nederlandse taal en levensstijl niet komt door een *communicatiestoornis*. De uitgezonden onderwijsdienende macamba (tekorten aan leerkrachten opvullend) wordt gezien als neo-kolonist, money-saver, cheape opdringer van een vreemde cultuur. Een bewijs ook, *dat de overheid verzuimd heeft het volk voldoende vòòr te lichten over de rol van de uitgezonden leerkracht.* Met een slecht werkende onderwijsorganisatie is dat trouwens nauwelijks mogelijk. Ook wordt aan de uitgezonden leerkracht geen enkele culturele aanpassingseis gesteld, bijv. kennis van de voertaal en cultuur der Nederlandse Antillen, laat staan een plan ten behoeve van zijn integratie in deze, totaal andere samenleving. Het is alsof je van Dokkum naar Terschelling verhuist, maar dan met enig klimaatverschil. Alweer een voorbeeld hoe kinderen de dupe kunnen worden van volwassenen.

barriers in education

„Barriers in Education" is het dertiende hoofdstuk uit het werk van Edmund J. King „World Perspectives in Education" (1962 Methuen & Co. Ltd., London, England).
King wijst op de noodzaak van cultuurvergelijkend onderzoek op educatief, sociaal en technologisch terrein. De grote waarde van zijn benadering ligt ook in het feit, dat genoemde barrières inderdaad ook op déze eilanden voorkomen: meertaligheid en dialecten, problemen rond nationaal karakter, gevolgen van slavernij, de invloed van technologie op diverse problemen. Diverse landen en gebieden komen daarbij aan de orde. Zo kan men het *probleem van slavernij hier* doordenken in termen van *geërfde houdingen bij het volk.* Zo sturen ouders hun kinderen toch naar die betweterige macamba (zij hebben zelfs meer vertrouwen in hem dan in eigen landgenoten!) omdat zij de economische waarde van het onderwijs wèl inzien. Maar als werkelijke helper wordt hij niet ervaren. Het volk heeft nauwelijks idee waarom hij hier is, maar bespeurt wel een onwil bij de Nederlanders om zich aan te passen waardoor het een slaven-complex blijft behouden. In de Dominicaanse Republiek is men door voorlichting wel op de hoogte van de rol van de USA-peace-corpsvolunteer, terwijl b.v. Nederlandse vrijwilligers voor de uitzending een cross-culturele training krijgen.
King tracht aan te tonen dat bepaalde problemen van landen of gebieden niet uniek zijn, maar elders, mogelijk in andere verschijningswijze, eveneens voorkomen. Het zou zinnig zijn dit binnen genoemde opleidingen aan de orde te stellen.

de stervende school

Het zal niet lang meer duren of de *school èn het examen zijn verdwenen.* Binnen één generatie, aldus het Faure-Rapport (UNESCO-nieuws no. V/1972). Een onderzoekcommissie van de UNESCO rapporteerde over een aantal nationale ontwikkelingsplannen op onderwijsgebied. De steeds verdergaande democratisering van het onderwijs doet de school met zijn verplichte vakken en lesroosters verdwijnen en geeft de leerling gelegenheid in eigen tempo en op eigen koers kennis te verkrijgen. Nieuwe onderwijsvormen zullen ook voor volwassenen gezocht moeten worden. Daarom is het zinloos de methodiek en didactiek van bovenbedoelde opleidingen naar „achterhaalde" schoolse modellen op te zetten. *De eigen cultuur vraagt trouwens om het ontwikkelen van eigen werkwijzen,* niet al te vreemd van reeds bestaande werkwijzen buiten de „onderwijsmuren". Zoeken naar nieuwe, niet-schoolse vormen van onderwijs is eenvoudiger gesteld dan uitgevoerd. Het is mijn ervaring dat b.v. onderwijzers in opleiding voortdurend klagen dat „er geen les gegeven wordt", je niet voldoende of helemaal niet gecoached bent, kortom gefrustreerd wordt en voor niets naar de academie komt. Dit is volkomen begrijpelijk: onze generatie heeft geleerd te doen wat er gezegd wordt. Luisteren naar de meester. Je kan niet anders meer, je bent vastgeroest. Deze kritiekloze *slavenmentaliteit komt in alle culturen voor* en blijkt onder meer uit:

- de autoriteit van boeken, onderzoekrapporten, (soms buitenlandse) deskundigen, titels, commissies e.d.;
- het gezag van vondsten uit andere landen en culturen;
- het vragen om strakke leiding (zonder dat men zich bewust is dat dit indruist tegen de zelf geëiste democratie).

Dagelijks hoor je nog opmerkingen als: daar heb ik geen verstand van, is daar literatuur over, hoe moet ik dit of dat doen, hoe kan hij dat weten, dat is niet zijn vakgebied, enz. enz. Dit alles *in plaats van zelf ideeën te ontwikkelen en te vergelijken met die van anderen.* Verbijsterend is ook het grote aantal vertalingen van Europese en Noord-amerikaanse boeken in de Derde Wereld in plaats van b.v. zelf verzamelde opstellen over de eigen cultuurgebonden problematiek uit te geven. Freud is populairder in Colombia dan in Wenen. USA-management en efficiencytechnieken vonden (of mogelijk vinden) grote afzetmarkten in Europa, dat totaal andere vormen van werken kent. En dat, terwijl Dudley Seers, Director Institute of Development Studies, University of Sussex, wijst op de *„onkritische bewondering van ontwikkelingslanden voor technieken en levensstijlen uit den vreemde."* (Internat. Spectator, ts. voor Internationale politiek, no. 21, 1970). Het wordt tijd, dat Kings oase, waar droomleerkrachten en droomdiscipelen in een soort Nirwana vertoeven, ophoudt te bestaan. Gelukkig is men reeds begonnen. De onderwijswereld is geen oase van rust.

g. j. kolmus •

uniek

Uniek is de Antilliaanse lerarenopleiding, zoals deze op Curaçao en Aruba nu al bijna 2 jaar draait. Benieuwd naar de ervaring van de studenten zijn wij met hen gaan praten. De studenten waren door hun studentenraad vertegenwoordigd door de heren Herdé, Campbell en Maduro.

binnen het

koninkrijk

door f. bayens

— Toen jullie begonnen les te geven aan de verschillende scholen, hadden jullie toen de indruk dat je erg welkom was?

Studenten: Over het algemeen hadden we de indruk dat ze ons liever zagen gaan dan komen. De redenen hiervoor zouden zijn geweest: Men had te weinig vertrouwen in de opleiding. Sommigen waren nog te goed 'bekend' van hun UTS-tijd. Men vond ons te jong om voor de klas te staan, te onervaren en niet deskundig genoeg.

— Hadden jullie een idee waarom de collega's zo koel tegenover jullie stonden?

Studenten: Buiten bovengenoemde redenen dreigde er voor sommigen verlies van hun baan en overuren. Tevens vond men dat onze opleiding te gemakkelijk was. „Jullie krijgen je diploma en ook nog salaris, wij hebben het allemaal veel moeilijker gehad, na het werk op de fiets door de sneeuw naar school", waren vaak gehoorde opmerkingen.

— Velen van jullie zijn direct bij de aanvang van de cursus 20 uren les gaan geven op een van de technische scholen op Aruba. Hoe stonden jullie hiertegenover en hoe waren de ervaringen?

Studenten: Wij zagen over het algemeen deze 20 uren wel als een probleem. Na een korte aanloopperiode waren de meeste van ons wel over de moeilijkheden heen. Een groot bezwaar vonden we dat deze uren verspreid lagen over de gehele week. Dit jaar echter hebben de scholen ons hierin zo veel mogelijk geholpen, door deze uren aaneensluitend op het rooster te zetten.

De samenwerking met de collega's had beter moeten zijn in deze periode. Aan de begeleiding door een mentor hebben we niet veel gehad. Over deze 20 uren is ooit nog eens gepraat met de VLA op initiatief van de N.O.-sektie. Toen de VLA hoorde, dat er weer een nieuwe opleiding zou starten, vond men het nodig om ons en onze leerlingen te beschermen tegen deze 20 uren. Wij hebben, nadat ons gevraagd werd of we die uren

maduro

campbell

herdé

niet kwijt wilden, ons zeer voorzichtig opgesteld en gezegd dat wij best wat minder uren wilden maken, maar dat dit geen vermindering van de financiële beloning tot gevolg mocht hebben. Dit met het oog op studenten met gezinnen en diegenen, en dat waren de meesten, die een goede baan hadden opgegeven om voor leraar te gaan studeren. Toen bleek dat er voor het cursusjaar 72-73 bijna geen aanmeldingen waren, heeft de VLA het bij deze bijeenkomst gelaten. Wij hebben dit ervaren als bescherming van de zittende leraren en niet als bescherming van de leerlingen van de technische scholen en de studenten van de lerarenopleiding.

— De voorwaarden om toegelaten te worden tot de lerarenopleiding waren o.a.: UTS-diploma plus 2 jaar praktijk inclusief het praktijkjaar van de UTS. Ervaren jullie tijdens het lesgeven deze niet zo lange praktijkervaring als voldoende?
Studenten: Op de eerste plaats heeft meer dan de helft van de studenten 3 of meer jaar praktijkervaring. Zij, die deze praktijkervaring niet hebben, ervaren dit tijdens de lessen op school niet direct als een gemis. Tijdens de praktijklessen die we zelf krijgen, merken we het verschil uiteraard wel. We geloven wel dat we ook zonder deze langere praktijkervaring goed les kunnen geven. De minder ervaren studenten zien wel in, dat zij van hun collega's op de scholen veel kunnen leren, maar dit gebeurt volgens hen nog veel te weinig. De heer Campbell die acht jaar bij de Lago heeft gewerkt merkte op dat de kijk van de leraar op bepaalde werkzaamheden sterk bepaald wordt door zijn ervaring in het bedrijf. Daarom vond hij, dat er bijvoorbeeld nog veel te veel op school gedaan wordt, waar de jongens in het bedrijf straks weinig aan hebben. De heer Herdé vertelde dat *in de afdeling bouwkunde men niet te vreden is met wat men de jongens leren moet. Methodes en systemen wat bouwen betreft uit Nederland verschillen sterk met de methoden hier.* Dit gevoel van ontevredenheid heeft geleid tot het samenstellen van een leerplan voor de afdeling bouwkunde (metselen, timmeren) aan de LTS. Dit *nieuwe leerplan wordt afgestemd op het beschikbare taalniveau van de leerlingen en op de hier gebruikte bouwmethoden.* Dit leerplan wordt gemaakt door de studenten en de leraren van de lerarenopleiding.

— Hebben jullie de indruk dat de scholen nu wel achter de opleiding staan?
Studenten: De meesten van ons voelen zich wel opgenomen en geaccepteerd op de scholen.

— Zijn de 20 uren lesgeven naast de opleiding een zware belasting?
Studenten: We hadden liever minder uren gehad. Naast de studie vergen deze uren veel tijd aan voorbereiding.

— Jullie moeten lesgeven in het Nederlands. Krijgen jullie de indruk dat dit veel problemen oplevert bij de leerlingen?
Studenten: In de LTS-klassen begrijpt men het Nederlands erg slecht, in het bijzonder in de eerste klassen. De Nederlandse boeken zijn veel te moeilijk voor de leerlingen.

— Als een jongen iets niet begrijpt, blijven jullie dan proberen hem dit uit te leggen in het Nederlands?
Studenten: Het examen is in het Nederlands, dus we proberen het zolang mogelijk in het Nederlands. Daarna gaan we over op het papiamento of engels. Het rendement van het onderwijs zou veel hoger liggen als het in de landstaal gegeven zou kunnen worden. Dat is logisch maar erg onpraktisch in verband met verder studeren.

— Ik hoorde laatst in het openbaar iemand zeggen: „Deze opleiding is beslist niet in het voordeel van het Arubaanse onderwijs". Wat vinden jullie van zo'n opmerking?
Studenten: Wij vinden dit rotopmerkingen die de spanningen alleen maar vergroten en die de goede samenwerking en het Arubaanse onderwijs zeker niet ten goede komen. Drs. Arends was de architect van deze lerarenopleiding. In de paasvakantie was hij op Aruba om te kijken hoe het een en ander reilde en zeilde. Ook hem hebben we geraadpleegd, zodat we wat meer te weten zijn gekomen over de achtergronden van deze opleiding.

— Is het juist dat u, op verzoek van de Antilliaanse regering, door de Nederlandse regering bent uitgezonden?
Drs. Arends: Dat is juist. Het verzoek is uitgegaan in 1968 en ik ben uitgekomen in 1970.

— Kunt u in het kort een omschrijving geven van de taak die u toen kreeg?
Drs. Arends: Mijn taak luidde: Het opzetten van en in de eerste periode leiding geven aan de bijscholing en aan de nieuw

op te richten opleiding voor leraren bij het technisch beroepsonderwijs.

— Waarom was deze opleiding nodig?

Drs. Arends: Op de eerste plaats om diegenen die al bij het technisch onderwijs werkzaam waren bij te scholen. Ik meende dat dit een tekortkoming was die zo snel mogelijk opgeheven moest worden, waar men het overigens wel mee eens was. Dat was ook op verzoek van de schoolbesturen. Wat betreft de lerarenopleiding: elk land heeft het recht om zijn onderwijs te verzorgen. *Ik vind het ook noodzakelijk dat deze leraren uit het eigen gebied worden gerecruteerd. Leraren op kort kontrakt verstoren naar mijn idee de kontinuïteit van het onderwijs en de kwaliteit van het onderwijs wordt er niet door bevorderd.* Naar mijn mening was deze opleiding al 25 jaar te laat en dan wil ik het niet eens over 250 jaar hebben.

— Dat de opleiding een dagopleiding zou worden, was u vanaf het begin al duidelijk, of hebt u ook nog aan een andere vorm gedacht?

Drs. Arends: Het is mij vanaf het begin duidelijk geweest dat de opleiding hier, zoveel mogelijk een opleiding moest zijn waar de studerende ruimschoots de gelegenheid krijgt, goed te studeren. De avondopleiding in Nederland stelt zeer zware eisen aan de persoon en te zware eisen aan het gezin van de man die studeert. Onze avondopleiding is wel nodig maar werkt sociaal gezien zeer onbevredigend. Vooral voor mensen die 8 jaar van huis moesten om deze opleiding te volgen.

Dat zo'n Nederlandse avondopleiding beter zou zijn dan de opleiding hier, werd door de heer Arends met klem tegengesproken en naar het rijk der fabelen verwezen.

Drs. Arends: Ik moet alle mensen die beweren, dat ze het hier zo gemakkelijk wordt gemaakt alleen dit zeggen: dat we inderdaad de meest gunstige omstandigheden hebben gezocht om te studeren en dat ik niet geloof in het sprookje, dat men, door de omstandigheden zo ongunstig mogelijk te maken, de beste leraren krijgt.

— Veel bezwaren ontstonden in het begin en bestaan nog tegen de 20 uren die de studenten op de verschillende scholen geheel zelfstandig gingen geven. Vindt u deze bezwaren gegrond of zijn het meer vooroordelen?

Drs. Arends: De vraag is niet juist gesteld. Deze leraren zijn niet geheel zelfstandig die eerste 20 uren tewerkgesteld. Het eerste jaar krijgen zij n.l. betaalde begeleiding door de leraren die op school werkzaam zijn. Dit is een vorm van begeleiding met een aantal uren die ik nog nergens anders op de wereld heb meegemaakt. Ik geloof dat dit volkomen verantwoord is. Om deze reden: De jongen die praktijk gaat geven, behoort zijn LTS- en UTS- of zijn MAVO- en UTS-diploma te hebben, waardoor wij kunnen veronderstellen dat hij voldoende van dit vak weet. Bovendien heeft hij 2 jaar stage praktijk en ik geloof dat dit, met de begeleiding van de school waar zij lesgeven en met de begeleiding van de opleiding, voldoende is om deze mensen op de school te plaatsen. Als het niet verantwoord was geweest had ik het niet voorgesteld.

uniek binnen het koninkrijk

— Velen vonden de praktijkervaring van 2 jaar inclusief het praktijkjaar van de UTS niet lang genoeg. Hoe denkt u over praktijkervaring in het algemeen en in het bijzonder met betrekking tot deze lerarenopleiding?

Drs. Arends: Ach, mijn oordeel over praktijkervaring: Het zegt in bepaalde gevallen bijzonder weinig. Men behoort echter wel in de maatschappij te hebben rondgekeken. Dus een 2-jarige *maatschappelijke ervaring vonden we wel noodzakelijk.* In Nederland stelt men tegenwoordig als eis een periode van 20 maanden waarin men maatschappelijke ervaring heeft opgedaan. Men vindt n.l. dat men niet opgeleid dient te worden tot vakman, maar dat men opgeleid dient te worden tot leraar. Leraar zijn betekent niet: om kunnen gaan met elektrotechnische materialen, maar *om kunnen gaan met mensen, met leerlingen* en dat is het nieuwe vak. Waarbij natuurlijk verondersteld wordt dat wat hij leert ook voldoende van niveau moet zijn, dat het met vakkennis gebracht kan worden en dat daar door de opleiding voor gezorgd dient te worden en niet door toevallige omstandigheden in de praktijktijd.

— Vindt u dat deze leraren, als ze straks geslaagd zijn, ook moeten kunnen worden ingezet op de MTS? Velen menen n.l. dat dit het begin van het einde is.

Drs. Arends: Het begin van welk einde? Het begin van het einde van de leraren op de MTS die minder weten dan deze beter opgeleide leraren?

— Nee, hiermee bedoelt men het begin van het *einde van de handhaving van het huidige niveau.*

Drs. Arends: Ik zou deze stelling wel eens bewezen willen zien. Dit is *een stelling uit het ongerijmde* en zolang de wet niet gewijzigd is, heeft elke leraar met een N-akte bevoegdheid het recht om benoemd te worden aan een MTS. Er is hier geen enkele Nederlandse leraar die een bevoegdheid heeft om les te geven op een MTS dus wat bevoegdheid betreft staan ze volkomen aan elkaar gelijk. De *Antillianen hebben ook nog een dubbele bevoegdheid theorie en praktijk, wat vele Nederlanders aan de MTS niet hebben.* Men zou hier wel vervolgcursussen moeten maken om deze leraren ook aan de eisen die men op de MTS stelt, te kunnen laten voldoen.

— Voor de afdeling werktuigbouwkunde en bouwkunde start dit komende cursusjaar bij voldoende belangstelling weer een cursus en ook voor een afdeling wis- en natuurkunde. Waarom niet voor elektro?

Drs. Arends: Ik dacht dat wij even voorzichtig moesten zijn met het aannemen van kandidaten voor de afdeling elektro, omdat wij willen dat iedereen die opgeleid wordt ook een plaats vindt in het onderwijs. Het laat zich aanzien dat we voor de afdeling elektro met de beschikbare leraren die nog in vaste dienst zijn en de aanwezige kortverbanders, de komende jaren kunnen voorzien in de behoefte aan leraren elektrotechniek. Maar voor de afgestudeerden aan de MTS-afdeling elektro zien we de studierichting wis- en natuurkunde toch ook zeker wel als mogelijk.

— Wanneer zal het technisch onderwijs geheel door Antillianen gegeven kunnen worden?

Drs. Arends: Wanneer er voldoende kandidaten zich hebben aangemeld en opgeleid zijn.

— In welk jaar kan dit gerealiseerd zijn?

Drs. Arends: De tijd waarin dit gerealiseerd kan zijn ligt volgens mij dichter bij 1980 dan bij 1975.

verbeter de wereld, begin bij je buurman

(vrij naar een spreuk van de bond zonder naam)

De studenten van de APA komen in een twee uur durende discussie over onderwijsvernieuwing — u leest dit goed — niet veel verder dan de slogan: Alle reeds gemaakte en nog te maken fouten in het onderwijs op Aruba zijn te verklaren uit het feit dat de **moedertaal niet tevens de onderwijsvoertaal** is. Ik heb zo'n vaag idee, mede gezien allerlei publikaties tegenwoordig, dat in ons leerkrachtenkorps eenzelfde „rustigmakende" idee leeft; niet helemaal bewust wellicht, maar dat past bij de slaapverwekkende teneur van deze gedachte. Het huidige systeem deugt niet, dus dat pas ik niet toe, het komende systeem hebben ze (sic!) nog niet ontwikkeld, dus dat kan ik niet toepassen, ergo **ik doe niets!** Het hoeft uiteraard geen betoog dat een kind op school, als het maar enigszins mogelijk is, opgevangen dient te worden en de basistechnieken lezen en rekenen behoort te verwerven in de taal die hij thuis heeft geleerd. In de taal uit je jezelf, bereik je de ander, grijp je de wereld in en om jezelf, je kunt zelf „bespreken" wat nu niet hier en ook wat niet zintuiglijk waarneembaar is. Van Bakel zegt ongeveer: Iemand aantasten in zijn taal is even erg als hem raken in zijn verpakking, zijn lichaam. Denkt u er maar eens even aan hoe hulpeloos en onzeker en bedreigd u zich voelt (en dat ook bent!) als u ziek of gewond bent. Men vergeet echter hierbij gemakshalve — een zondebok bij de hand is altijd prettig, nietwaar? — dat in het onderwijs de beslissende factor blijft de man of de vrouw voor de klas en niet het systeem. Met een variant op een tegenwoordig veel gehoorde kreet: Het onderwijs is wat wij leerkrachten ervan maken. De onderwijzer of onderwijzeres moet uitgaande van zijn of haar groep trachten binnen het vigerende systeem de kinderen een optimale kans te bieden door hard te werken en door methodisch te werken, door steeds te zoeken en door methodisch te zoeken. Kent u de onderwijzersboeken van uw klas terdege? Weet u wat in uw klas ter sprake komt elk jaar? Een leerkracht is nooit klaar: hij moet observeren, corrigeren, zoeken, luisteren, opletten, studeren, vakliteratuur bijhouden, praten met zijn collegae. Vrijblijvend discussiëren heeft zijn voordelen, maar we moeten ondertussen wel wat doen. Waarom zien we op de APA onze afgestudeerden zo zelden terug? Van hen zouden we veel kunnen leren. En.... belofte maakt schuld. Waarom zijn er geen werkbijeenkomsten van APA-leraren plus mentores en mentrices? Waarom is van heel het mooie plan van

enige gedachten over het onderwijs op aruba

door a. f. vogelzang, leraar nederlands (hoe durftie!) a.p.a.

Ramón Todd Dandaré — hij is van ellende maar pastoor geworden! — betreffende Antillianisering en Papyamentisering niets maar dan ook helemaal niets terecht gekomen? Twee jaar lang al wordt op de APA geen Papyamento gegeven, is dat geen ten hemel schreiend schandaal? En wie protesteert er? De studenten zelf zeker niet, het interesseert hen schijnbaar (blijkbaar?) geen ene dooie vult u zelf maar in. Waar is ons pedagogisch didaktisch bureau? Nog steeds i.o.? Hoeveel mensen denkt u dat de door de sectie basis van de VLA opgezette vakwerkgroepen bezoeken? Waarom zijn er geen postakademale cursussen?
Papyamento op de basisschool? Voortreffelijk. In Friesland lukte invoering van de moedertaal toch ook? Weet U overigens dat men ginds dag en nacht heeft gewerkt en dat men vaak 's avonds niet wist wat er 's morgens moest gebeuren in de klas? Nee, ik bedoel niet de regering, wel de

doe naar mijn woorden, niet naar mijn werken

(aloud nederlands volksgezegde)

leerkracht van klas 1 en 2 plus andere enthousiastelingen die het ernst is met hun beweringen. De Friesen zeggen: Praten is niets, doen is iets. De groep die Zonnig Nederlands schiep, ondervindt, en uiteraard vaak terecht, veel kritiek, wat men deze mensen echter niet kan ontzeggen is, dat ze hard gewerkt hebben en dat ze een goed stuk werk hebben geleverd. Wie zet zich nu in voor een Papyamentotaalmethode, wie denkt, wie zoekt, wie tekent, wie puzzelt, wie schrijft? Nan ta papia hopi, ma nan tin nada den, nada nada! Ta ken ta „Nan"? Nan ta nos!
Ligt er overigens niet een ander veel dieper gaand en internationaal verschijnsel aan de basis van onze onderwijsproblemen? Het verschil tussen de elaborated en de restricted code, het open tegenover het gesloten systeem, de op iedere situatie van toepassing zijnde taalschat t.o.v. die welke slechts in het beperkte eigen milieu met voorgeprogrammeerde zinnetjes de situatie dekt. Het is alsof velen zich ook in hun eigen taal niet adequaat kunnen uitdrukken. Wat zegt u van het volgende gesprekje: Bo ta bai kas kaba? Ai si, homber. Figurabo. Of van dit Nederlands: Hé, conjo, geef me de conjo! Of van dit Papyamento: E beach a fal un poko tegen, laga nos noem het beest bij de naam. En denkt u nu niet dat ik deze voorbeelden uit mijn duim zuig, evenmin dat ik spot. De zaak is te ernstig. Gebrek aan woorden leidt, evenals gebrek aan liefde overigens, tot agressiviteit. We moeten de kinderen taal èn liefde geven. Natuurlijk moet u werken, en hard, natuurlijk moet u uw vak verstaan, en goed; ik heb evenwel liever iemand die wellicht niet zo handig is, maar hart heeft voor de zaak en voor het kind, dan een linke jongen die enkel onderwijs geeft voor het basissalaris en een kleine Japanse auto. Hoe het onderwijs hier op Aruba is en zal zijn, ligt aan ons, aan niemand anders.

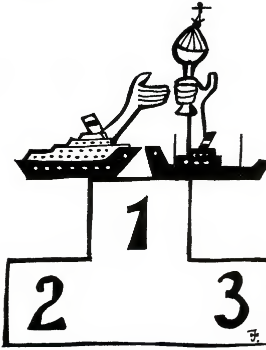
sportman van het jaar: f. bardouille

sport-week v. l. a.

een paar indrukken en terugblikken

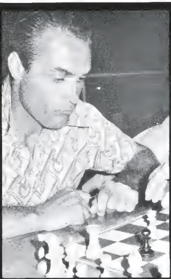
De 5-daagse sportontmoeting van de VLA is weer verleden tijd. Het entoesiasme van de commissie werd op een aantal punten niet zo beantwoord door een ieder.
Vermeldenswaard is, dat alle evenementen doorgegaan zijn en de participanten het nodige plezier hebben gegeven. Soms waren de verhoudingen tankers-cruisers/dames-heren wat onevenredig; de nodige sportieve wil vond oplossingen.
In chronologische volgorde der wedstrijden de indrukken.
Volley: dè ontspanningssport alhier; velen gaven zich op, met enige goede wil had u kunnen weten waar het was. Iedere scheepscategorie kwam slechts met 3 teams, te weten, heren b, dames, heren a. Vooral de laatste wedstrijd was interessant, hier ook wat nieuwe gezichten van de lerarenopleiding technisch onderwijs. Uitslag: 2—1 tankers, die zo ook de totale ontmoeting wonnen. Alleen de cruissters wonnen hun partij. Binnen in de zaal had Jack Heyer een badmintoncompetitie opgezet, alle shutters dicht en de lampjes aan. Iedereen was present en heeft de nodige druppels gezweten. Winst tankers.
Softball gaat er altijd in, ondanks het zonnetje. 's Avonds de bridge-drive die door De Bruyn met zijn medewerker Boderie perfect was opgezet. Tien koppels namen de kaarten ter hand en hierbij werd duidelijk dat De Bruyn niet alleen een drive kan organiseren, maar de volle winst weet te halen ook. Einde eerste dag: 8 punten voor de tankers.
Fred en Boy zijn de mannen van de tennisdag geweest. Sportief volk overigens, op een uitvallertje na waren alle spelers op de Elmarbanen. De eerste winst voor de cruisers. De dominostenen waren de attributen waarmee Roy Sneek iedereen aan het spelen wilde hebben. Dat lukte ook wel, helaas echter dat een vijftal tafels onbemand bleven. De "winning streak" werd door de cruisers gemaakt, die hun punten tot 4 opvoerden. Handbal op donderdag bracht weinig mensen in beweging; toch werden twee groepen gemaakt, waaronder beslist enkele oude cracks speelden. 's Avonds wonnen de cruisers met z'n vijven het basketball, de stand werd intussen 12—6 voordeel tankers, bij default wonnen zij het handbal.
De tankers, onder aanvoering van een bekende politicus, tafeltennisten zich naar een overwinning en het verschil groeide uit tot 14—6.
Toen ging, ondanks een stroomonderbreking van ruim een uur, het schaken en dammen toch door en dat was buiten de berekeningen van de tankers, die maar met 2 waren binnengevaren: Tjin-Kam-Yet en Sjef. Eerstgenoemde heeft te vuur en te zwaard het tankerlegioen verdedigd, kapitein Vosselman was onverbiddelijk: 4 punten voor de cruisers, beide onderdelen werden op hun conto geschreven.
Biljarten was een debet-post voor de oliemannen; score werd dus 16—10 tankers. Zaterdagmiddag als vanouds de voetbalmiddag, groot entoesiasme bij de cruisers, zowel wat de deelname als de mentale instelling betreft. Dit werd ook duidelijk in de wedstrijd, met groot verschil werd in tweemaal 25 minuten gewonnen. Het opvallend „korrekte" gedrag van een aantal tankers maakte deze grote nederlaag nog schrijnender. Geen tankeratleten waren aanwezig, 2 punten voor de stad. De tweede wedstrijd werd ook winst voor Playa. Intussen was er ook gezwommen, dit speelde zich af in de pauze van de Arubaanse kampioenschappen, de cruisers/sters waren met 7—5 de snelste.
Met enige rekenvaardigheid komt u dan op een totaal eindstand van 16—16. Op Bucuti was het 's avonds goed toeven: de grillmasters hebben het prima gedaan en de Amstel was goed gekoeld. De aanwezigen hebben zich met de enige juiste tape goed geamuseerd.

F. KUNST

cruisers-tankers: onbeslist. De tankers kregen de beker.

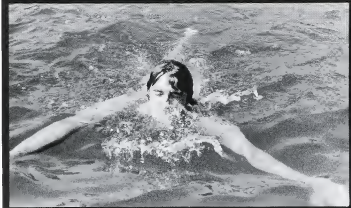

sportweek in beeld

foto's: r. de graaff

onderwijspoliticologie moet een studievak zijn:

een colombiaanse case-study

enseñanza den estado di „toque de queda"

★

roberto e. martis
(studiante di a.p.a.)

Den è pida cortico aki **cual** en realidad ta un reportage inscientifico vacacional colombiano, lo wordu tratá é relación entre politica u enseñanza, ya cu enseñanza ta refleja con é situación politico ta den un pais. Un pais como Polonia por ejemplo a hanja for di Rusonan en palacio cultural den é cual muchanan uniformá ta ocupa nan men na é **mesun** momento cu é mesun actividadnan.
E estado ta mas importante cu e individuo. Como por ejemplo Cuba casi no tin analfabetonan. **Foi** e bukinan didaktico Hulandez nos ta sinja cu na Hulanda tin formannan di ensenanza individual: kostscholen, Montessori scholen, Dalton onderwijs y Rudolf Steiners 'Vrije School' como contraste esaki tin e uniforma dictatura diplomal. Mas a leeuw observa un pais como India cu e restantenan innutil die é periodo Anglo-colonial den ensenanza, esaki ta herita- di é antiguo situacion politico.

Awor cu Antillas Holandes ta **encaminando** pa un forma estatal nobo ta wordu busca otro modonan pa nos ensenanza di futuro.
Nos a **yega** na un fase transitorial. Nos ta queda **mantene** un relacion mas los cu Holanda? Nos lo hanja skoolnan Antilla-Venezolano? Of nos ensenanza lo bira a lo Americano?
Te ainda nos no sa. Algun tempo pasa tabata para den „Amigoe" cu nos mester orienta nos mes den nos vecindario. Den é „Rubriek Alternatief" nan tabata prunta nan mes **dicón** Venezuela, como un „opdringerig land" ta **aparece** mas tanto riba escenario.

Despues den e mesun pagina nan a continua duna Colombia mas attención. En realidad bo mester haci di é enseñanza y politica un „vak" pa e opleiding di futuro pa; leraren, maestro y kleuterleidstersnan etc. etc.

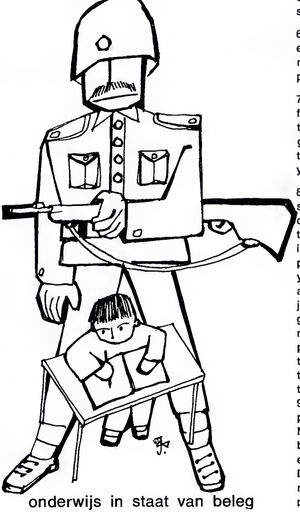
Esaki lo por wordu yama onderwijs politicologie pasobra renova enseñanza kier meen tambe haci politica. Bo ta tende hopi hende foi e sector educativo ta **queja** riba nos isla cu gobierno no ta duna hopi attención na nos ensenanza. Pero nos hendenan for di e sector educativo nunca a sina pensa politicamente **hunto** cu nos gobierno y politiconan.

For otro paisnan nos por sina con é sí, of no mester ta.

Den un les tocante Colombia por wordu discuti e siguente puntonan:

Nan ta e resultadonan for di entercambionan di Srta Edith Vargas (di Universidad Atlantico) Sr. G. J. Kolmus y Sr. R. Martis, cu estudiantenan y graduadonan caba di e „Escuela Nacional Normal de Barranquilla."

E puntonan no ta completo.

onderwijs in staat van beleg

1. E enseñanza colombiano ta den un situacion elitario **qualquier intento** pa haciele un cuestion di pueblo ta wordu **aplasta** radicalmente.

2. Skoolnan di gobierno mescos cu skoolnan privado ta disfruta di **apoyo** financiero di gobierno, yuinan di pueblo pos bay skoolnan di gobierno liber anochi pa contra aresta analfabetismo.

3. E meta di e skoolnan puebleril ta di **trece** un cultura halto na e pueblo. Pero asina cu gobierno ta **ripara** cu e educacion aki ta encamina pa hanja consciencia di descriminacion di e pueblo, é gobierno ta bloqueá esaki pa motivo di miedo pa un possible revolucion como consequencia algun di é Universidadnan ta continuamente den estado de toque de queda.

4. Critica riba sociedad den forma de discusión den enseñanza ta wordu tolera, pero acción planea ta wordu concidera como fenomeno die **enquietud** y ta wordu **aplasta** door di **despedi** maestronan of door di saca studiantenan for di skool.

5. Como por ehemplo un rector di Universidad a wordu **despedi** como consequencia di a pone su mes na favor di estudiantenan pober door di a rebaja e costonan di colegio.
Un factor inquietante tambe ta é desempleo bou di é intellectualnan.

6. Ta **aparece** cu bou di hendenan di ensenanza tin spionnan cu ta buscadonan di **ezquierdistanan** y ta forma un peligro.

7. E vak di maestronan ta bou di influencia extremo politico-militar. Pa bo trabao bo mester di cumpra un vergunning militar cu ta hopi caro y tambe bo mester tin relacion politico y principalmente in masha cuidau.

8. E beroep di maestro ta puramente, simplemente di gana bo pan di cada dia, sin idealismo social. E gobierno ta considera e oficio aki como algo inferior, e salario hopi biaha te wordu pagá cu **retraso** (strike mento no ta yuda cu nada) entradanan ta mucho abou; cu 'vriendjespolitiek' bo por hanja un posicion den enseñanza bon paga. Bo por cumpra diplomanan. Plakanan di enseñanza ta wordu utilisa pa pleziernan di otro, studiantenan rico ta obtene **bécanan** cu non no tin mester di dje, cu otro palabra e enseñanza ta den sentido negativo politicá.
9. Haci di enseñanza un cuestion di pueblo por solamente door di politica. Na skoolnan y Universidadnan algun biaha tin critica riba é sociedad pero esaki ta queda na 'papiamento so'.
Desafortunadamente e vianan politico na Columbia ta un caminda masha peligroso.

Finanlmente remarcanan general:
E ideanan menciona aki riba a demostra con enseñanza u politica ta **mara** cu otro den sociedad. E mesun ideanan aki no ta duna nos solucion pa nos problemanan di enseñanza. Nos por bay traha **comparativamente** y busca nos mes solucionan. No tabata nos intencion di duna e bunita pais vacional Columbia un caracter negativo pasobra nos por waak mihor pa nos mes. E puntonan menciona no ta sucede un tiki asina den nos mes pais? Kiko nos hendenan di ensenansa ta haci a lo refernte? Nos sa kiko ta sucede patras di e es**cenarionan** den enseñanza? E dirigentenan den enseñanza nan ta personanan qualificá? Con un grupo di maestro/a-nan por influencia e gobierno 'van onderaf'?
Un persona for di nos sector educativo mester ta tambe un 'onderwijs-politicus'.
Pregunta: Nos ta **sinja** esaki riba un opleiding?
Antwoord: No.

voor onze nederlandse lezertjes, les 2

enseñanza den	onderwijs in	**apoyo**	steun
estado di „toque de queda"	staat van beleg	**trece**	brengen
		ripara	merkt
cual	hetgeen	**enquietud**	onrust
mesun	hetzelfde	**despedi**	ontslaan
fol	uit	**ta aparede**	het schijnt
encamiando	zich ontwikkelen naar	**ezquierdistanan**	linksgeoriënteerden
		retraso	achterstand
yega	gekomen	**bécanan**	beurzen
mantene	handhaven	**finalmente**	tot slot algemene
dicón	hoe	**remarcanan general**	opmerkingen
aparece	verschijnt	**mara**	gebonden
queja	klagen	**comparativamente**	samen
hunto	gelijk/samen	**sucede**	gebeurd
qualquier intento	iedere poging	**escenarionan**	schermen
aplasta	de kop indrukken	**sinja**	leren

spreken

door a. f. vogelzang

Elke taal kent 3 lagen: klank, zinspatroon, woordenschat; wij moeten de kinderen dus aanbieden klanken, zinnetjes, woorden en uitdrukkingen.
Wie goed taalonderwijs wil geven, heeft juiste en verantwoorde uitgangspunten nodig. De diverse onderdelen van de taal (de 4 hoofdgebieden luisteren, spreken, lezen, stellen plus de 4 nevengebieden woordschatuitbreiding, grammatica, uitspraakverbetering, zuiver schrijven) dienen in een juiste harmonie aangeboden te worden, geen overdreven aandacht voor het spellen alleen. Taal staat centraal in ons onderwijs, is bij alle vakken de draagfactor. Taalonderwijs is verzorging van de taalgroei van de kinderen, we moeten steeds uitgaan van het niveau van het kind.
In dit artikel wil ik mij beperken tot het SPREKEN, mede gezien het feit dat juist onze Arubaanse kinderen, in de klas dan, moeilijk los te krijgen zijn. Spreken dient in het onderwijs de grootste aandacht te krijgen. Onderwijs- en leersituaties moeten uitnodigen tot spreken; dit geldt uiteraard (zie boven) voor alle vakken en altijd. Ieder kind dat naar school komt, beheerst en hanteert de taal, welke taal dan ook, op zijn eigen niveau. Het ene kind komt uit een taalrijk, het andere uit een taalarm milieu. Dit laatste kind zal een gebrekkige woordkeus bezitten en zal weinig variaties in zinspatroontjes gebruiken, het bezit nl. slechts voorgeprogrammeerde zinnetjes. Zijn er veel van deze kinderen in de klas, dan zal men aan de taalgroei bijzondere zorg hebben te besteden en meer dan het gewone aantal uren voor taalonderwijs moeten uittrekken. Dit heeft consequenties voor Aruba. Wij aanvaarden uiteraard ook Papyamento, Engels enz. als uitgangspunt bij het onderwijs. Hoe men bijv. de kinderen Nederlands kan leren lezen voor ze Nederlands te leren spreken en verstaan is mij een raadsel. Halley spreekt in zulke gevallen, en dat zijn er vele, van structureel analfabetisme. Wij aanvaarden eveneens de verschillen in vlotheid of geremdheid van spreken. Alleen vanuit deze aanvaarding kan men beginnen of verder gaan werken in het leren beheersen en hanteren van de taal. Wil het spreken zich bij het kind verder ontplooien, dan zal hem veelvuldig de kans tot spreken geboden moeten worden. Wie de gelegenheid niet of nauwelijks krijgt om zijn mond open te doen, zal zich niet leren uitdrukken. Spreken leert men alleen door te spreken. De sfeer in de klas zal gekenmerkt dienen te worden door die van een echte, pedagogische, positieve gemeenschap waarin men elkaar accepteert, naar elkaar luistert, voor elkaar iets overheeft, zich veilig voelt. Alleen in dit leefklimaat komt het spreken tot bloei en durven de kinderen zich ook te uiten zoals ze zijn. Hoe boeiender, levendiger, nauwer verweven met de kinderlijke leefwereld het onderwijs is, des te meer zal het kind geprikkeld worden tot spreken. Zich uitdrukken, mondeling en schriftelijk, is alleen maar mogelijk aan de hand van 'beleefde' situaties. Op Aruba staan deuren en ramen van de klassen open ... breng het leven in de school. Zorg dat er wat gebeurt, dat er iets te beleven valt. Hoewel de taalvaardigheid in belangrijke mate een kwestie van groei is, die gestimuleerd kan en moet worden, is het tevens mogelijk geleidelijk aan het kind het besef bij te brengen, dat taal naast een gave ook een opgave is, inspiratie en transparatie. Zonder de spontaniteit van het kind in het zich uitdrukken te belemmeren of zelfs stuk te slaan, kan men wijzen op het maken van goede zinnen, op het netjes spreken, op het variëren in woordkeuze. Heel belangrijk, zo niet essentieel, is de instelling van de onderwijzer zelf, die bewust de taal hanteert en varieert in woordkeuze plus zinspatronen en zijn uitspraak goed verzorgt. Als wij zelf het Nederlands niet goed beheersen, wat kunnen we dan van de leerlingen verwachten?
Als u een goede werksfeer in uw klas hebt gekweekt, als u dus met uw kinderen letterlijk en figuurlijk kunt lezen en schrijven, staan o.a. de volgende vormen van spreken u ten dienste: dialoog, vraag en antwoord, leergesprek, klassegesprek, groepsdiscussie, forum, babbeltje, spreekbeurt, vertellen, navertellen, declameren, poppenkast, maskerspel (de laatste 2 voor de meer timide kinderen), creatief spel. Al deze mogelijkheden afwisselend toegepast zullen uw onderwijs verfrissen en uw kinderen enthousiasmeren. Ik wens u veel succes.

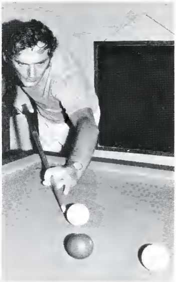
Bovenstaande gedachten vindt u zeer waarschijnlijk beter geformuleerd in:

1. Taal, schrijven, rekenen - M. C. Capelle e.a. - Wolters/ Noordhof - Groningen.
2. Dagelijks taal - B. M. Reijnders - dito.
3. Nederlandse taal - F. Evers e.a. - dito.

Volgens mij mogen deze boeken in geen enkele onderwijzersboekenkast en zeker niet op de school zelf ontbreken.

„sport"ontmoeting tankers-cruisers

De jaarlijkse sportontmoeting tankers-cruisers is weer achter de rug. Alhoewel geen schoolmeester zijnde, was het mij toch vergund deel te nemen, daarvoor alsnog hartelijk dank. Ik meen dus enig recht van spreken te hebben. Van redaktiewege was mij verzocht wat foto's te maken van deze ontmoeting voor het meinummer van Vorm. Zelf een groot sportliefhebber zijnde, was dat voor mij geen enkel bezwaar, eerder een genoegen. Naar gelang het toernooi vorderde ging dit genoegen over in verbazing en later zelfs in ergernis. De sportontmoetingen overdag kon ik niet bijwonen; helaas moeten werknemers in het bedrijfsleven het met minder vakantiedagen stellen (alleen voor tennis had ik een halve dag vrij genomen). De eerste sportontmoeting waar ik, gewapend met camera, op af toog, was domino in het pova-paviljoen, aanvangstijd half acht. Aangekomen bleken er enkele cruisers aanwezig te zijn, van tankers nog geen spoor. Aangezien ik er niet de hele avond kon blijven rondhangen, vertrok ik omstreeks kwart over acht. Inmiddels waren er enkele tankers binnengedruppeld (geen dominofoto's dus). Later hoorde ik dat er toch nog domino is gespeeld. De volgende avond stond er basketbal op het programma. Iets wijzer geworden arriveerde ik een half uur later dan het aanvangstijdstip. Er werd inderdaad serieus een balsport beoefend, maar dat was geen basketbal. De zaal bleek die avond verhuurd te zijn aan een volleybalploeg. Doordat er nog geen cruisers gearriveerd waren, bevond men zich in een lastig parket. Men wilde de volleyers niet duperen, door ze eraf te sturen, terwijl er nog niet gebasketbald kon worden. Op de afloop heb ik maar niet gewacht (geen basketbalfoto's dus). Later hoorde ik dat er toch nog is gebasketbald. Vrijdagavond, nog steeds optimistisch gestemd, naar de Bucuti Jachtclub gereden, waar de edele denksporten dammen en schaken bedreven zouden worden. Er werd inderdaad geschaakt en gedamd (dus wel schaak- en damfoto's). De diskussie na afloop heb ik helaas gemist, maar zij was in ieder geval de schaak- en damsport onwaardig. De volgende dag bleek men er nog niet over uitgepraat. Zaterdagmorgen richting Savaneta naar de Commandeursbaaiclub. Bil-

jartwedstrijden, aanvang negen uur. Ik arriveerde omstreeks tien uur, met de hoop dat er dan op niveau gebiljart zou worden. Maar deze hoop bleek ijdel te zijn. Slechts tankers bevolkten de biljartzaal. Ik heb toch een paar foto's gemaakt om m'n ritje naar Savaneta nog enige inhoud te geven. De zwemwedstrijden 's middags verliepen uitstekend, het onfrisse (erwtensoep) povawater ten spijt (dus wel zwemfoto's). Hierna onmiddellijk teruggereden naar het Wilhelminastadion voor voetballen en atletiek. Atletiek heb ik niet zien beoefenen, voetballen wel (dus wel voetbalfoto's). Dit waren zo mijn ervaringen met de onderwijssportontmoeting tankers-cruisers. Communicatiestoornissen kunnen zich altijd voordoen, die zal ik dan ook niet zo zwaar aanrekenen. Maar hoe is het mogelijk dat iemand zich opgeeft voor tennis, maar na het opstellen van het wedstrijdprogramma blijkt deze persoon op Sint Maarten te zitten. Naar Sint Maarten ga je maar niet zo van de ene dag op de andere. Hoe is het mogelijk dat tijdens de voetbalwedstrijd een speler, na een volgens hem verkeerde beslissing van de scheidsrechter (een kollega-onderwijzer) met een hand vol zand klaar staat om te gooien? Hoe is het mogelijk dat een ploeg biljarters zo maar niet op komt dagen? Een kleine moeite om even af te bellen is zeker al te veel. Onderwijzers zijn pedagogen. Ook sportbedrijvende onderwijzers blijven nog altijd pedagogen. Het blijven ook mensen, dat is zo. Maar toch, dit onvolwassen gedoe tijdens een sportontmoeting is een leerkracht toch onwaardig. Op een neutrale toeschouwer komt dit alles niet zo best over. Sport verbroedert is een internationale kreet. Sport vereent is ook een bekende uitroep. Maar op de onderwijzers op Aruba is een andere kreet van toepassing: Sport verwijdert!

r. de graaff

ingezonden stukken

ingezonden stukken

ingezonden stukken

ingezonden stukken

drukte om „drux"

Mijn eerste gedachte, geachte collega Mulder, na het lezen van je ingezonden stuk „Drux" in Vorm van april was: gelukkig verkeert deze leraar niet in de positie dat hij uitvoering aan zijn ideeën kan geven. Ondertussen blijkt echter dat dergelijke plannetjes onder ons leven. Ongetwijfeld zijn er collega's die met instemming kennis nemen van wat collega Mulder ons meent te moeten mededelen. Ik vind dat griezelig. Niet omdat zij tegen drugs zijn (Wie is dat niet? Al moet je ook hier genuanceerd blijven denken. Nee, ik bedoel niet koffie en thee, wel alcohol), maar omdat zij zich niet voldoende hebben gerealiseerd waartoe maatregelen die Mulder bepleit leiden. Ik denk dat Mulder dit stuk niet geschreven zou hebben wanneer hij een zoon had gehad van een jaar of zestien die van tijd tot tijd een marihuanasigaretje rookte. Ook dit is een van mijn bezwaren tegen je artikel. Het is zo gemakkelijk om allerlei maatregelen voor te stellen ter bestrijding van een kwaad, wanneer je er in je eigen gezin nog niet mee te maken hebt gehad. Je hebt er natuurlijk wel het recht toe, maar je zou in dat geval veel milder zijn.

„Het zal je kind maar wezen" is de titel van een zeer lezenswaardig artikel over deze materie van prof. dr H. M. Kuitert. Uit dit artikel citeer ik gaarne het volgende:

> „Tenslotte hoort bij een verstandige reactie (op de ontdekking: mijn kind gebruikt marihuana, jdg) ook een standpunt in maatschappelijk en politiek opzicht en wel: een standpunt dat zich wel driemaal bedenkt voor het zich in de armen van een 'New Prohibition' werpt. De term 'Prohibition' is ontleend aan een Amerikaanse wet in de twintiger jaren die de verkoop van alcoholhoudende dranken beoogde (de z.g. drooglegging). De toestanden die door de toepassing van deze wet werden opgeroepen, hebben al spoedig duidelijk gemaakt dat 'Prohibition' een groter gevaar betekende dan de dranken die men weg wilde hebben.
>
> Een nieuwe totale drooglegging, nu dan van henneppro-

dukten, zou wel eens soortgelijke effecten kunnen hebben, dat wil zeggen: de gevolgen zouden erger zijn dan de kwaal die men wil bestrijden. Tot die niet denkbeeldige gevolgen mag men in de eerste plaats wel de gevangenisstraf rekenen die de rechter aan jonge mensen **kan** uitdelen als hij hen schuldig heeft bevonden aan het in bezit hebben van marihuana. Een tweede gevolg zou zijn dat de drugs 'roversgoed' worden en de gebruiker er alles voor over moet hebben om er aan te komen; met alle oneerlijkheden — en onbillijkheden! — die daaraan vast zitten. In de derde plaats: een 'New Prohibition' roept een nieuwe onderwereld op, die haar welvaart dankt aan de kracht waarmee de wet wordt gehandhaafd. **Dat ouders deze kant niet opwillen is iets dat ze terwille van hun kinderen ook eens openlijk moeten zeggen."** (onderstreping, jdg).

Een bekende omschrijving van het begrip misdaad is deze: tot strafbaar feit benoemd gedrag. Veel dingen van vroeger die bestraft werden ervaren wij helemaal niet als strafbaar, terwijl er nu „misdaden" worden gepleegd die niet bestraft kunnen worden. De moordenaar gaat de gevangenis in, maar voor volkerenmoord (Vietnam bijv.) is in de wet niet voorzien. Wij hebben het in bezit hebben van marihuanasigaretten tot strafbaar feit verklaard, maar de rokers van dit spul ervaren hun gedrag totaal niet als misdadig. Daarom helpt jouw verklikkerssysteem niet, nog afgezien van het feit dat het de samenleving op school vergiftigt. Elke school op Aruba heeft wel enkele leerlingen die in de ogen van hun leraren potentiële tussenhandelaartjes zijn en 25 of 50 gulden wil iedereen wel verdienen. Bovendien, blijf op Aruba nu eens anoniem.

Nee, als het gebruik van marihuana bestreden moet worden, zal het waardiger moeten gebeuren, met meer begrip voor je leerlingen en in ieder geval ook zonder bagatellisering van de lessen die de leraren biologie en/of maatschappijleer over dit onderwerp hebben gegeven en nog zullen geven.

j. de graaff

naf. 2.500.000,—

(vervolg van pag. 3)

K.N.: Omdat het daar staatkundig gemakkelijker is.
J.K.: Wat het onderwijskundig gebied betreft, ik, als schoolmeester, ik heb geen wensen. Ik heb maar één wens: dat ze die psychologische dienst eens van mijn dak afhalen en dat de inspecteur me eens komt vertellen hoe ik het moet doen. En verder wil ik m'n school eens opgeverfd hebben. Dat is alles. Verder wil ik gewoon rustig doorwerken. En nou vraag ik aan elke onderwijzer op de Antillen: wat wil je voor salaris? Dan zegt hij altijd: beter. En dan vraag ik: Wat wil je nou voor je klas? Dan zegt hij: Ophouden met kinderpostzegels verkopen en gewoon verder werken. Wat wil die man nou nog? Hij heeft niets anders nodig dan ongestoord te kunnen werken. Ik mot geen psychologische dienst die me gedurende de drie dagen van het jaar dat ik wat van ze merk, me precies in het vaarwater zitten en de hele troep in de war dondert.
Als er werkelijk zoveel mensen bezorgd zijn om onderwijskundige zaken, waarom studeren zij zich dan niet de ballen? Aardige enquête voor Vorm: Hoeveel mensen lezen er behalve Vorm nog een ander vakblad? Wat wil jij ze dan gaan leiden naar een bepaalde ... eh ... ja? In het belang van het kind natuurlijk. En wie wou je daarvoor hebben? Ik heb de discussies in de krant gevolgd, van meneer Coffie tot meneer Casseres: ze lullen allemaal uit hun nek.
K.N.: Er komen er de laatste tijd veel te veel van de pedagogische academie die overtuigd zijn dat zij de goddelijke mening over de juiste oplossing hebben. Ik geloof dat we daar moeten beginnen, bij de APA. Dat ze daar moeten leren inzien wat in de praktijk haalbaar is. En ik blijf erop terugkomen: zolang je niet weet wat er in de toekomst gaat gebeuren, kun je geen beleid bepalen. Maar hoort die bond mee te bepalen wat de toekomst van de Antillen is? M.a.w. moet die dit politiek meespelen?
— Misschien niet op staatkundig gebied, maar wel op onderwijskundig gebied.
J.K.: Al die problemen die je hebt opgenoemd, zijn niet het probleem van het kind.
— Niet het probleem, maar wel het belang van het kind.
J.K.: Als ik die automotor niet aan de gang kan krijgen, dan ben IK kwaad, omdat het MIJ niet lukt dat ding aan het lopen te krijgen en als jij het kind in jouw klas niet kan helpen, dan voel je je naar en onbehagelijk.
Mevr. N.: Maar je kan een kind niet met een auto vergelijken.
J.K.: Dat ben ik met je eens, maar het gaat er mij om dat die man voor de klas en die monteur in de garage die die wagen niet op gang krijgt, hetzelfde gevoel van onbehagen hebben. Dat het voor dat kind veel ernstiger gevolgen heeft dan voor die auto, is een heel ander verhaal. Het gaat niet om dat arme kind, het gaat erom: WIJ kunnen dat niet.

j. jutten •

vormpjes

Te koop aangeboden: een Asahi Pentax Spotmatic camera met 1.4/50 mm. lens. In zeer goede staat, alleen 1/1000 sec. hapert. Prijs: f. 200,—.
M. de Graaff, Stadionweg 9, Oranjestad, Tel. 2186.

het school-decanaat,

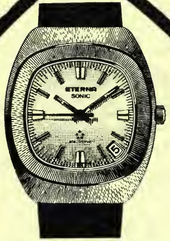
gids naar de toekomst

Op 22 februari en 29 maart j.l. kwamen in de lerarenkamer van het Colegio Arubano de schooldecanen van mavo en havo/vwo in vergadering bijeen. Deze vergaderingen stonden onder leiding van de heer Vossen. Doel: door het uitwisselen van ervaringen te komen tot een plan voor coördinatie waaraan tot dat moment nog weinig aandacht was besteed. Het nut van deze bijeenkomsten stond al bij voorbaat vast. Juist nu het werk van de schooldecaan hoe langer hoe veelomvattender gaat worden, werd het hoog tijd een plan de campagne op te stellen om de samenwerking in de toekomst zo effektief mogelijk te doen verlopen Na een inleiding van de voorzitter over de taak van de schooldecaan en een vergelijkende beschouwing over het werk van diens collega in de USA, de zng. „counselor", gaf iedere aanwezige een overzicht van zijn/haar werkzaamheden op zijn/haar school: hoe de spreekuren voor de leerlingen zijn ingedeeld; hoe het kontakt met de ouders wordt gerealiseerd en gestimuleerd; de manier waarop het voorlichtingsmateriaal wordt gesystematiseerd; wat er aan voorlichtingsmateriaal beschikbaar is; hoe de decaan is gehuisvest en hoe hij eigenlijk gehuisvest behoort te zijn; welke vergoeding een decaan voor zijn werk ontvangt (van 3 tot 0 taakeenheden); hoe de adviezen t.b.v. voortgezette studie tot stand komen. Al deze nuttige informaties leidden staande vergadering tot enige nuttige afspraken: zo werd er besloten dat men, zo nodig, bij elkaar op „kantoor"bezoek zou gaan; er moest een adreslijst worden opgesteld van alle schooldecanen; men zag de noodzaak in dat de mavo-scholen tijdig op de hoogte gesteld worden van de vakkenpakketten die het havo een komend studiejaar te bieden heeft.
Daarnaast kwam men tot de conclusie dat de taak van de schooldecaan ook extra-scholair dient te zijn. Immers, de vwo-leerling zal veelal een wetenschappelijke opleiding gaan volgen terwijl de havo- en mavo-leerlingen na het examen voor een deel onmiddellijk in het arbeidsproces (moeten) worden opgenomen. Juist voor laatstgenoemde groep leerlingen is het van belang dat het decanaat bereid is een nevenfunktie te gaan vervullen die enigszins in de richting gaat van die van een arbeidsbureau. In verband met dit laatste werd uit de vergadering een werkgroep gevormd die zich met deze problematiek zal bezighouden. Leden: heren Bastiaanse (Abr. de Veer), Koolman (La Salle) en Wierenga (Colegio). Inmiddels heeft deze werkgroep twee vergaderingen achter de rug waarin publicaties verzorgd werden voor de pers (Amigoe, La Prensa, Beurs, Local), een artikel voor Vorm en een verzoekschrift aan het hoofdbestuur van de VLA om als decanen een sectie te mogen vormen binnen de vakbond. In mei vindt een derde vergadering plaats en in augustus een voltallige vergadering van schooldecanen waarin de werkgroep haar plan de campagne, dat met het begin van het nieuwe schooljaar zal moeten starten, in discussie zal brengen. Kernpunten van de te voeren aktie zullen zijn:

1. het kontakt schooldecaan-leraren zal moeten bevorderen dat een leraar (de klasseleraar b.v.) belangrijke informaties over een leerling doorgeeft aan de decaan.
2 het kontakt decanaat-bedrijfsleven moet geïntensiveerd worden d.m.v.
   a. het organiseren van excursies voor schooldecanen,
   b. het organiseren van excursies per geïnteresseerde groep leerlingen in inter-scholair verband,
   c. het organiseren van een jaarlijkse beroepenmanifestatie door het bedrijfsleven in samenwerking met de talrijke **service clubs** die Aruba zijk is,
3. welke mensen in welke funkties hebben de bedrijven nodig? De excursies zullen bedoeld moeten zijn voor die mensen die de bedrijven **nodig denken te hebben!** Dit vereist van de zijde van het bedrijfsleven een planning op lange termijn. Van de zijde van de decanen zal gewezen moeten worden op de noodzaak van een dergelijke planning.

Wij hopen dat wij u in de toekomst louter goed nieuws kunnen brengen over de te voeren aktiviteiten!

namens de werkgroep, **h. s. wierenga** •

ETERNA
SONIC